

কেতবোৰ উল্লেখযোগ্য মচলাজাতীয় শস্যৰ উন্নত কৃষি পদ্ধতি

জালুক :

জাত : কাৰিমুণ্ডা, পেনিউৰ-১, পেনিউৰ-২

মাটি : পানী ওলাই যোৱাৰ সুবিধা থকা প্ৰচুৰ জৈৱ পদাৰ্থ থকা প্ৰায় সকলো ধৰণৰ মাটিয়েই জালুক খেতিৰ বাবে উপযোগী। অসমৰ মাটি আৰু জলবায়ু জালুক খেতিৰ বাবে অতি উপযোগী।

ৰোৱা সময় : পুলি তৈয়াৰ কৰিবলৈ জালুকৰ গা-গছৰ কটা অংশ ৰোৱা সময় মাৰ্চ মাহ। শিপায়ুক্ত পুলি ৰোৱাৰ সময় মে/ জুন মাহ।

বগোৱাৰ বাবে : অসমত তামোল আৰু মদাৰ গছ জালুক বগাবলৈ সহায়ক গছ হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। নাৰিকল নাইবা যিকোনো ধৰণৰ আপেক্ষিকভাৱে খহটা গছ জালুক বগাবলৈ সহায়ক গছ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

ৰোপন পদ্ধতি : জালুক গছ বগাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা সহায়ক গছডালৰ পৰা ১-১.৫ ফুট আঁতৰত ১.৫ ফুট দীঘল, ১.৫ ফুট বহল আৰু ১.৫ ফুট গভীৰতাৰ গাঁত খান্দি ৫ কিলোগ্ৰাম পচন সাৰ আৰু সাৰুৱা মাটিৰে গাঁতটো পূৰ কৰি সহায়ক গছৰ পৰা ১ ফুট আঁতৰত পুলি ৰুব লাগে। পুলি সদায় গা-গছৰ উত্তৰফালে ৰুব লাগে আৰু পুলিৰ গুৰিত বেছিকৈ মাটি দিব লাগে যাতে পানী জমা নহয়।

প্ৰতিপালন : পুলিবোৰ সহায়ক গছত বগাবলৈ সুবিধা হোৱাকৈ বাঁহৰ কামিৰে বান্ধি দিব লাগে। গৰম কালিৰ ছাঁ আৰু খৰাং বতৰত পানী দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। জালুক গছৰ গুৰিত জীপ থকাৰ সুবিধা হোৱাকৈ গছৰ পাত, শুকান খেৰ আদি মাটি ঢাকনি হিচাপে দিব লাগে।

সাৰ প্ৰয়োগ : প্ৰতিজোপা জালুক গছৰ বাবে পচন সাৰ ১০ কিলোগ্ৰাম ইউৰিয়া, ৩০০ গ্ৰাম চুপাৰ ফচফেট ৩৪০ গ্ৰাম আৰু মিউৰিয়েট অৱ পটাচ সাৰ ৪৫০ গ্ৰামৰ প্ৰয়োজন। এবছৰীয়া পুলিৰ বাবে মুঠ অনুমোদিত সাৰৰ তিনি ভাগৰ এভাগ চেপ্তেম্বৰ মাহত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। দুবছৰীয়া পুলিৰ বাবে মুঠ অনুমোদিত সাৰৰ তিনিভাগৰ দুভাগ আৰু তিনি বছৰীয়া আৰু ইয়াতকৈ ওপৰ বয়সৰ গছৰ বাবে মুঠ অনুমোদিত সাৰৰ আটাইখিনি দুভাগ কৰি এভাগ মে-জুন মাহত আৰু আনভাগ আগষ্ট-চেপ্তেম্বৰ মাহত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগ নকৰাকৈ কৰা জালুক খেতিত প্ৰতিজোপা গছৰ বাবে বাৰিষা কালৰ আগেয়ে এবাৰ আৰু শেষত এবাৰ বছৰত দুবাৰকৈ ১০ কিলোগ্ৰাম পচন সাৰ আৰু ১ কিলোগ্ৰাম ফুটছাই প্ৰয়োগ কৰিলেও ভাল উৎপাদন পোৱা যায়।

শস্য ৰক্ষা : গা-গছ মৰহি যোৱা ৰোগৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈ ১ শতাংশ বৰডো মিশ্ৰণ জুন আৰু ছেপ্তেম্বৰ মাহত দুবাৰ স্প্ৰে কৰিব লাগে। ইণ্ডোফিল এম-৪৫ নামৰ দৰৱ প্ৰতিলিটাৰ পানীত ২ গ্ৰাম মিহলাই স্প্ৰে কৰিলেও এই ৰোগৰ পৰা গছবোৰ ৰক্ষা কৰিব পাৰি। এই মিশ্ৰণ পাতত চটিওৱাৰ উপৰিও গছৰ গুৰিৰ মাটি তিতি যোৱাকৈ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। পল্লু বিটল্ নামৰ পোকবিধৰ আক্ৰমণৰ পৰা গছজোপা ৰক্ষা কৰিবলৈ জুন-জুলাই মাহত এণ্ডোচালফান নাইবা কুইনলফছ নামৰ দৰৱ মিলিমিটাৰ বা এচামুচ ১০ লিটাৰ পানীত মিহলাই স্প্ৰে কৰিব লাগে।

শস্য চপোৱা : পুলি ৰোৱাৰ ৩-৪ বছৰৰ পাছৰ পৰা জালুক গছজোপাই গুটি দিবলৈ আৰম্ভ কৰে। গুটিবোৰ পূৰ্ণ হৈ দুই এটা কমলা বৰণীয়া হোৱাৰ লগে লগে শস্য চপাব লাগে। ঠাৰিৰে সৈতে জালুকৰ থোপাটো চিঙি আনি উতলা পানীত এক ৫-৬ মিনিট সময় ৰ'দত দিন শুকুৱাই ঠাৰিবোৰ গুচাব লাগে।

উৎপাদন : ভালকৈ প্ৰতিপালন কৰ এজোপা গছৰ পৰা ২ কিলোগ্ৰামলৈকে শুকানজালুক পোৱা যায়।

জালুকৰ ক্ষীপ্ৰ গতিত পুলি তৈয়াৰ কৰা পদ্ধতি : জালুকৰ বংশ বিস্তাৰ সাধাৰণতে ডালৰ পৰা হয়। এটা জালুকৰ পুলি ৰোপণ কৰি কম সময়ৰ ভিতৰতে কেনেকৈ অধিক উৎপাদনক্ষম পুলি পাব পাৰি তাৰে নতুন বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিতো এনেধৰণৰ :

এডোখৰ পাতলীয়া ছাঁ পৰা সাৰুৱা মাটি বাছনি কৰি লৈ এটা ৭৫ ছেঃমিঃ (আঢ়ৈ ফুট) দ আৰু ৩০ ছেঃমিঃ (১ ফুট) বহলকৈ সুবিধাজনক দৈৰ্ঘ্যৰ এটা নলা খান্দিব লাগে। এই নলাটোত সাৰুৱা মাটি, বালি আৰু পচন সাৰ ১ঃ১ঃ১ অনুপাতত মিহলাই পূৰ্ণ কৰিব লাগে। নলাটোৰ ৬০ ছেঃমিঃ আঁতৰত এডাল দীঘল বাঁহ নলাটোৰ দৈৰ্ঘ্যৰ দুয়োটা মূৰে দুটা সৰু সৰু খুটা ৩ ফুট ওখকৈ পুতি তাত আওজাই দিব লাগে। এতিয়া মধ্যম আকাৰৰ জাতি বাহ এডাল দুফাল কৰি ১.২৫-১.৫ মিঃ অৰ্থাৎ ৪-৫ ফুট দীঘলকৈ টুকুৰা কৰি এটা মূল নলাটোত গোজ মাৰি আৰু আনটো মূৰ ৪৫ ডিগ্ৰী হেলনীয়া হোৱাকৈ পথালিকৈ বান্ধি ৰখা গোটা বাঁহডালৰ ওপৰত আওজাই দিব লাগে। এতিয়া নিৰোগী সবল একোটাহঁত জালুকৰ পুলি প্ৰতিটো টুকুৰা বাহৰ ফালৰ গুৰিত অৰ্থাৎ নলাটোত ৰোপণ কৰিব লাগে।

আওজাই ৰখা বাঁহৰ ফালটোত থকা প্ৰতিটো গাঁঠিকে গইনা হিচাপে লৈ ১ঃ১ অনুপাতত মিহলি কৰি লোৱা সাৰুৱা মাটি আৰু পচন সাৰ মিশ্ৰণ একোটা ৰাখিব লাগে। ইয়াৰ বাবে ২৫০ লিটাৰ পানীত এক কিলোগ্ৰাম ইউৰিয়া, ৭৫০ গ্ৰাম একক চুপাৰ ফচফেট, ৫০০ গ্ৰাম মিউৰেট অৱ পটাছ আৰু ২৫০ গ্ৰাম মেগনেচিয়াম চালফেট মিহলাই ঘোল তৈয়াৰ কৰি প্ৰতিজোপা জালুকৰ পুলিত ২৫০ মিলিলিটাৰ (এপোৱা)কৈ সাৰৰ মিশ্ৰণ পুলিৰ গুৰিত সাৱধানে প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। পানীৰ পৰিমাণ কম হ'লে অৰ্থাৎ যদি ৫০ লিটাৰ পানী লোৱা হয় তেন্তে ইউৰিয়া সাৰ ২০০ গ্ৰাম, চুপাৰ ফচফেট ১৫০ গ্ৰাম, পটাছ সাৰ ১০০ গ্ৰাম, মেগনেছিয়াম চালফেট ৫০ গ্ৰাম মিহলাই ঘোল তৈয়াৰ কৰিব লাগে। এতিয়া ক্ৰমান্বয়ে বাঢ়ি অহা জালুকৰ পুলিটো যেতিয়া বাঁহৰ গাঁঠিৰ ওচৰত ৰখা মাটি আৰু পচন সাৰৰ মিশ্ৰণত স্পৰ্শ কৰিব তেতিয়া স্পৰ্শ কৰা লতাডালৰ গাঁঠিটোত মিশ্ৰণটো হেঁচা দি বান্ধি দিব লাগে বা মাটি জাপি পানী ছটিয়াই কোমল কৰি দিব লাগে। গাঁঠিটোৱে কোমল মাটি স্পৰ্শ কৰাৰ লগে লগে গাঁঠিৰ পৰা শিপাই ওলাই আহি খামুচি ধৰিব।

তিনি, চাৰি মাহৰ পিছত যেতিয়া জালুকজোপা বাঁহৰ ফালটো বগাই বগাই মূৰ পাবগৈ তেতিয়া লতাডালৰ আগটো চিঙি দিব লাগে আৰু গুৰিৰ ফালে মাটিৰ পৰা তিনিটা গাঁঠিৰ ওপৰত জালুকৰ লতাডাল খেতেলি দিব। এনে কৰিলে লতাডালৰ প্ৰতিখিলা পাতৰ গুৰিত থকা কলিটো বাঢ়িবলৈ বল পায়। ইয়াৰ ১০ দিনৰ পিছতে খেতেলি দিয়া অংশ লতাডাল প্ৰতিটো গাঁঠিৰ তলত কাটি দিব লাগে আৰু বাঁহৰ ফালটোত বগাই থকা লতাডাল প্ৰতিটো গাঁঠিত থকা পাতখিলা আৰু কলিটোৰ সৈতে একোটা নতুন পুলি হ'ব। এই পুলিবিলাক এতিয়া মাটি, বালি আৰু পচন সাৰৰ মিশ্ৰণেৰে ভৰ্তি কৰি লোৱা পলিথিন বেগত নিয়মীয়াকৈ পানীৰ ব্যৱস্থা কৰিলে প্ৰায় তিনি সপ্তাহৰ পিছত পুলিৰ কলিবিলাক বাঢ়িবলৈ ধৰিব। এই পদ্ধতিত থকা সুবিধাসমূহ হৈছে -

কম সময়তে অৰ্থাৎ ৩-৪ মাহৰ ভিতৰত এটা পুলিৰ পৰা ৪০ টা মান পুলি পাব পাৰি।

লতাডালৰ গাঁঠিৰ পৰা ওলোৱা শিপাবিলাক স্বাস্থ্যবান আৰু ক্ষীপ্ৰ গতিত বাঢ়ে। গতিকে মূল লতাজোপাৰ পৰা পৃথক কৰি অনাৰ পিছত প্ৰতিটো পুলি পথাৰত ৰোপণ কৰিলে দ্ৰুত গতিত বাঢ়ে।

আদা

জাত : বায়ো দ্য জেনেৰো, নছীয়া, কাৰকাই, বৰদোৱা, মৰাণ, যোৰহাট, চীন।

মাটি : পানী ওলাই যোৱাৰ সুবিধা থকা মজলীয়াবিধৰ পলসুৱা মাটি আদা খেতিৰ বাবে উপযোগী।

ৰোৱা সময় : মাৰ্চ-এপ্ৰিল মাহ।

মাটি প্ৰস্তুতি : মাটিডৰা দকৈ হাল বাই মিহি কৰি বিঘাই প্ৰতি ১.৩ টন পচন সাৰ, ৬ কিলোগ্ৰাম ইউৰিয়া, ৩৩ কিলোগ্ৰাম একক চুপাৰ ফছফেট আৰু ১১ কিলোগ্ৰাম মিউৰিয়েট অৱ পটাছ সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। মুঠ অনুমোদিত ইউৰিয়া সাৰৰ আধাভাগ আৰু সমুদায় একক চুপাৰ ফছফেট আৰু পটাছ সাৰখিনি শেষৰবাৰ হাল ৰোৱাৰ সময়ত আৰু বাকী আধাভাগ ইউৰিয়া সাৰ আদা ৰোৱাৰ ৬০ দিন পিছত ট'পড্ৰেছ হিচাপে প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

বীজ শোধন : আদা ৰুবলৈ মাটি ডৰাত ১ মিটাৰ বহল আৰু ২৫ ছেণ্টিমিটাৰ ওখ ভেটি কৰি ল'ব লাগে। ভেটিবোৰৰ দৈৰ্ঘ্য নিজৰ সুবিধামতে কৰিব লাগে। ভেটিবোৰত দুটা শাৰীৰ মাজত ২৫ ছেণ্টিমিটাৰ আৰু দুজোপা গছৰ মাজত ১৫-২০ ছেণ্টিমিটাৰ ব্যৱধান থকাকৈ আদাৰ টুকুৰাবোৰ ৰুব লাগে। ৰুবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা আদাৰ টুকুৰাবোৰ মধ্যমীয়া আকাৰৰ, নিৰোগী আৰু গড় ওজন ১৫ গ্ৰাম হোৱা উচিত। আদা ৰোৱাৰ পাছত মাটিৰে ঢাকি মাটিৰ ওপৰভাগ শুকান খেৰ, গছপাত তুঁহ আদিৰে ঢাকি দিলে মাটিত জীপৰ থকাত সুবিধা হয়।

প্ৰতিপালন : আদা ৰোৱাৰ ৪০-৪৫ দিন পাছত শাৰীবোৰৰ মাজৰ বনবাত চিকুনাই দি গছৰ গুৰিত মাটি চপাই দিব লাগে। খৰাং বতৰত দুই এবাৰ পানী দিয়াৰ দিহা কৰিব লাগে। খৰাং বতৰত দুই এবাৰ পানী দিয়াৰ দিহা কৰিব লাগে। প্ৰথমবাৰ বনবাত চিকুনাই দিয়াৰ পাছত খেৰ, গছপাত, তুঁহ আদিৰে দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে মাটি ঢাকনিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

শস্য ৰক্ষা : মজা খোৱা পোক আৰু পাত পকোৱা নিবাৰণৰ বাবে ৰগৰ নামৰ দৰৱ ৫ মিলিমিটাৰ বা এচামুচ ১০ লিটাৰ পানীত মিহলাই স্প্ৰে কৰক।

আদা পচা বেমাৰ নহ'বলৈ বীজ শোধন কৰাৰ উপৰিও বেমাৰে আক্ৰমণ কৰা গছবোৰত ০.২ শতাংশ ইণ্ডোফিল এম-৪৫ বা ১ শতাংশ বৰডো মিশ্ৰণ স্প্ৰে কৰিব লাগে। মাটিডৰাৰ পৰা পানী ওলাই যাব পৰাৰ সুবিধা দিব লাগে। বেমাৰে বেছিকৈ আক্ৰমণ কৰা ঠাইত দ্বিতীয়বাৰলৈ আদা ৰুব নালাগে।

শস্য চপোৱা : আদা ৰোৱাৰ ৮-৯ মাহৰ পিছত পাত হালধীয়া পৰি শুকাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আদা খান্দি চপাব পৰা হয়। আদা উঠাই পানীত ধুই পৰিষ্কাৰ কৰি ৰ'দত শুকুৱাই ল'ব লাগে।

উৎপাদন : বিঘাই প্ৰতি ২০-২৭ কুইণ্টল।

হালধি

জাত : ছিলং টাইপ লোকাজাই, টন ক্লোন আৰু অন্যান্য থলুৱা জাত।

মাটি : পানী ওলাই যাব পৰা জৈৱ পদাৰ্থযুক্ত বালিচহীয়া মাটি। সৰহ পৰিমাণে জৈৱ সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব পাৰিলে আলতীয়া মাটিতো এই খেতি কৰিব পাৰি।

বীজৰ পৰিমাণ : প্ৰতি বিঘাত ৩.৩ কুইন্টল।

ৰোৱা সময় : এপ্ৰিল মাহ।

দূৰত্ব : দুটা শাৰীৰ মাজৰ ৪৫ ছেণ্টিমিটাৰ আৰু দুজোপা গছৰ মাজত ২৩ ছেণ্টিমিটাৰ।

বীজ শোধন : ৰোৱাৰ বাবে বাচনি কৰা ৰাইজমবোৰ ১ লিটাৰ পানীত ৩ গ্ৰাম ইন্দোফিল এম-৪৫ নামৰ দৰৱ মিহলাই প্ৰস্তুত কৰা মিশ্ৰণত আধাঘণ্টা সময় দুবাই ৰাখি শোধন কৰি ল'ব লাগে। পিচত এই ৰাইজমবোৰ ছাঁত শুকুৱাই ভেটিত ৰুব লাগে। এনেদৰে শোধন কৰিলে খেতিডৰা ৰাইজম ৰট নামৰ বেমাৰৰ পৰা মুক্ত হয়।

ৰোৱা পদ্ধতি : হালধি ৰুবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা ৰাইজম বা মঙহাল আলু ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এই ৰাজমবোৰ গড় ওজন ৫০-৬০ গ্ৰাম হোৱাৰ লগতে মধ্যমীয়া আকাৰৰ পৰা নিৰোগী হ'ব লাগে। মাটিডৰা দকৈ হাল বায় মৈয়াই সমান কৰি ১ মিটাৰ বহল, ১৫ ছেঃমিঃ ওখ আৰু ইচ্ছা অনুযায়ী দীঘল কৰি সৰু সৰু ভেটি তৈয়াৰ কৰি ল'ব লাগে। ভেটিবোৰত সীৰলু টানি ১০ ছেঃমিঃ গভীৰতাত হালধিবোৰ ৰুব লাগে।

সাৰ প্ৰয়োগ : হালধি খেতিৰ বাবে বিঘাই প্ৰতি ১.৩ টন পচন সাৰ, ৮ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰিয়া, ৪০ কিঃগ্ৰাঃ একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ১৩ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰিয়েট অৱ পটাছ সাৰ প্ৰয়োগ কৰাৰ বাবে অনুমোদন পচন সাৰ আৰু একক চুপাৰ ফচফেট সাৰৰ লগত মুঠ অনুমোদিত পৰিমাণৰ আধাভাগ ইউৰিয়া আৰু আধাভাগ পটাছ সাৰ মাটিত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। বাকী থকা আধাভাগ পটাছ সাৰৰ লগত ইউৰিয়া সাৰৰ আধা অংশ হালধি ৰোৱাৰ তিনিমাহ পিছত প্ৰথমবাৰ মাটি চপোৱাৰ সময়ত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। ইউৰিয়া সাৰৰ অন্তিম ভাগ প্ৰথমবাৰ মাটি চপোৱাৰ এমাহৰ পিচত দুটা শাৰীৰ মাজত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

পৰিচৰ্যা : হালধি ৰোৱাৰ ৪০-৪৫ দিন পিছত বনবাতবোৰ চিকুনাই দিব লাগে। ৰোৱাৰ পাছত মাটিৰ ওপৰত ধান, খেৰ, তুঁহ, শুকান গছৰ পাত আদিৰে মাটি ঢাকনিৰ ব্যৱস্থা কৰি দিব লাগে। ইয়ে মাটিত জীপ থকাত সহায় কৰে। দ্বিতীয়বাৰ মাটি চপোৱাৰ পাছতো এনেধৰণে জৈৱিক আৱৰণীৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

শস্য ৰক্ষা : মজা খোৱা পোক, পাত পকোৱা পোক আৰু মাইট পোকৰ আক্ৰমণ প্ৰতিহত কৰিবলৈ ডাইক্ৰেমণ নামৰ ঔষধ এচামুচ (৫ মিঃলিঃ) ১ লিটাৰ পানীত মিহলাই স্প্ৰে কৰিব লাগে। ৰাইজম ৰট নামৰ নহ'বলৈ বীজ শোধন কৰাৰ উপৰিও আক্ৰান্ত গছবোৰত ০.২ শতাংশ ইন্দোফিল এম ৪৫ বা ১ শতাংশ বৰডো মিশ্ৰণ স্প্ৰে কৰিব লাগে। মাটি পাতত দাগ পৰা বেমাৰ নিবাৰণৰ বাবে এচামুচ ইন্দোফিল-৪৫ নামৰ দৰৱ ২ লিটাৰ পানীত মিহলাই বা ১ শতাংশ বৰডো মিশ্ৰণ পাতত স্প্ৰে কৰক।

শস্য চপোৱা : হালধি ৰোৱা ৮-৯ মাহ পিছত পাতবোৰ হালধীয়া পৰি শুকাই গ'লে হালধি চপাব লাগে।

উৎপাদন : প্ৰতিবিঘাত ৪০-৪৬ কুইন্টল।

(উৎস : কৃষি বিভাগ)